

PROUSTOVI KOLAČIĆI

tomislav ruszkowski

R

Zvuk je fizikalna kategorija koju u smislu njegove potpune glazbene informacije uglavnom ne možemo pamtiti. Nakon koncerta ili kućne kontemplacije glazbe pamtimo osjećaj koji nas je tada obuzimao, ili naprosto ukupni dojam koliko je glazba ili zvuk bio dobar ili manje dobar. Da iznimke potvrđuju pravilo, autor se uvjerio nakon prvog glazbenog broja koji je Thiel 0.5 reproducirao.

Vratimo se malo u prošlost i na moja ondašnja audiofilska iskustva. Krajem sedamdesetih, kad su ozbiljni zvučnički sistemi na ovim prostorima bili rijetki poput dobitnika Hrvatske lutrije i kad su audiofili s nestrpljenjem čekali petak da bi bez daha pročitali rubriku pok. Dušana Dragovića, autor je bio jedan od sretnika koji je udomio nekoliko tadašnjih zvučničkih zvijezda: Monitor Audio MA 3A, B&W DM6, IMF TLS monitori, Alison One i slične anglo-američke tvorevine visoke hi-fi kategorije. Sve su to redom bili odlični zvučnici, po mnogo čemu i ponajbolji u svojoj kategoriji, no moram reći da su moji favoriti bili MA 3A i DM 6. Imali su jedan autoritativan karakter zvuka, čvrst bas i relativno dobru reprodukciju ostalog dijela zvučničkog spektra. Bio sam tada jedan od sretnika koji je smatrao da je konačno riješio pitanje zvučnika, ali kako vrag ne spava, jedne večeri je zazvonio telefon i već nakon pola sata u mojoj sobi bile su postavljene nove ljepotice, Yamaha NS 1000M, nova akvizicija mog dobrog prijatelja. Taj osjećaj iz mog hi-fi "djetinjstva" u meni se ponovno javio na početku preslušavanja Thielove 0.5-ice. Kakav je to bio osjećaj? Dobar, vrlo dobar. Berilij je tada učinio to što papiru i plastici nije uspijevalo. Otvorio je novu dimenziju u reprodukciji srednjih i visokih tonova. No o tome detaljnije kasnije.

THIELOVA KARIZMA

Postoje neka imena u svijetu audiodizajna koja izazivaju divljenje audiofila, a kada to kontinuirano čine punih 25 godina, onda je to prava rijetkost. Pogadate, radi se o Jimu Thielu, alfi i omegi Thiel korporacije koja u svojoj reklamnoj poruci djelomično i otkriva tajnu uspjeha svojih zvučnika. Među rijetkima su koji svoje zvučničke šasije sami dizajniraju i proizvode, a karakterizira ih vrlo kratka zavojnica velike čistoće bakra, što im uvelike smanjuje induktivitet. Koriste se aluminijske membrane gdje god je to moguće, s velikim hodom unutar vrlo krutog kućišta i specijalni jaki magneti. Rezultat toga dugogodišnjeg razvoja su zvučničke šasije niske distorzije i koloracije, te vrlo mala mogućnost mehaničkih rezonancija i samim tim, teoretski, uniformna reprodukcija čitavog frekvencijskog opsega. Naravno, tu se krije još mnogo tajni koju nikad javnost (i konkurencija) neće saznati, ali nas audiofile to i ne treba zabrinjavati dok god možemo uživati u rezultatima tog razvojnog procesa.

Thiel je počeo prodavati zvučnike davne 1976. i odmah skrenuo na sebe pažnju modelom 01 s elektroničkim izjednačivačem koji je osigurao reprodukciju frekvencijskog spektra do impresivnih 30 Hz. Što se od tada do danas promijenilo u filozofiji pristupa dizajnu? Kao što sam Jim Thiel kaže, ne mnogo?! Iza zaštićenog pojma "Coherent Source Loudspeaker" kojim se krase svaka ambalažna kutija Thielove kompanije stoji nekoliko temeljnih pristupa izradi zvučnika. Navedimo neke najznačajnije.

- Koriste se skretnice prvog reda (6 dB po oktavi), što osigurava minimalno fazno izobličenje. Teoretski to znači jednostavnu kombinaciju kondenzatora i induktiviteta i vrlo veliko preklapanje frekvencija. Međutim ako ste u mogućnosti proizvesti šasiju zvučnika koja se dobro "slaže" s padom od 6 dB (povećana frekvencijska širokopojasnost same

zvučničke šasije), a Thiel to očito može, imate dobitnu kombinaciju za dobru zvučničku kutiju.

- Uniformna impedancija i u oktavama izvan nominalnog operacionog područja same zvučničke šasije.
- Ukošena prednja ploha zvučnika, što osigurava istovremeni dolazak svih harmonika glazbenog tona u uho slušatelja (engl. *time alignment*).
- Ako su zvučničke šasije srce zvučničke kutije, onda su skretnice njezin nervni centar, pa je posebna pozornost posvećena njihovoj izradi. Svaka skretnica koja izlazi iz Thielova pogona je malo majstorsko djelo, sastavljeno od elemenata

ZAPRAVO, KAKO TO DA USPRKOS TOME ŠTO 0.5-ICA PREZENTIRA NA TAKO ZADOVOLJAVAJUĆI NAČIN DETALJE NA VIŠIM FREKVENCIJAMA ONI NISU IRITANTNI I NAMETLJIVI, OSTAJE VELIKA TAJNA VELIKOG MAJSTORA JIMA THIELA.

vrhunske kvalitete i optimalno je prilagođena pripadajućoj zvučničkoj šasiji.

Ono što je najbitnije nama audiofilima je Jimovo Thielovo uvjerenje da mu je za određenje konačne kvalitete zvučne ipak najbitnije uho i da pomoću sluha može odrediti razlike između zvučnika jednako tako dobro kao što sa računalnom simulacijom može predvidjeti objektivne razlike u procesu razvoja zvučničke kutije. Pohvalno, tim više što je cilj njegove tvrtke izrada zvučničkih kutija za segment tržišta koji je zainteresiran isključivo za vjernost zvuku i njihovu kvalitetu. No, ogleda li se to u tonskom karakteru 0.5-ice?

DETAUI, DETAUI, DETAUI

One večeri s Yamahom NS 1000M shvatio sam da se muzika sastoji od bezbroj detalja koji se, ovisno o audiosistemu, manje ili više sretno daju u prostoru i vremenu. Tom zvučniku uspjelo je tada zasjeniti odveć zaobljenu sliku mojih dotadašnjih referenci, kao što je Thielu to uspjelo u tom segmentu u odnosu na moje sadašnje 50% skuplje referentne zvučnike. U svojoj realističnoj reprodukciji 0.5-ica uspijeva točno fokusirati svaki detalj zvučne informacije u prostoru i vremenu. Struktura glazbe, koja se do sada sramežljivo ocrtavala poput zvonika u jutarnjoj magli, postala je kristalno čista i dominantna, ali, nasreću, ni u jednom trenutku iritirajuća. Zapravo, kako to da usprkos tome što 0.5-ica prezentira na tako zadovoljavajući način detalje na višim frekvencijama oni nisu iritantni i nametljivi, ostaje velika tajna velikog majstora Jima Thiela. U većini zvučnika koji imaju svjetliji i otvoreniji tonski karakter iritira ta nametljivost najviših oktava, dok Thielova 0.5-ica taj problem uopće ne poznaje. Možda treba napomenuti da je vjerojatno i upotreba analognog *front-enda* i cijevne elektronike tome pridonijela.

Cjelokupna zvučna slika je, bez obzira na ekspozirano srednje-visoko područje ugodna i uglađena, bez "hrapavosti" i znatosti iako treba zamijetiti da je punoća i timbar srednjih tonova nešto "stanjen", pogotovo kod masivnije orkestralne glazbe. Imajući u vidu veličinu i volumen ove kutije od cca. 50 litara unutrašnjeg volumena, ne možemo očekivati neke senzacionalne duboke tonove, ali je ipak impresivno što 0.5-ica tu može, a to se pogotovo odnosi na definiciju i brzinu basa. Za one kojima basa nikada nije dosta i koji vole vrlo veliku glasnoću slušanja ova kutija ne predstavlja prvi izbor, no srednja glasnoća

slušanja, srednja snaga pojačala (kutije su primjerene efikasnosti i umjerene impedancije), te srednja veličina sobe ovome zvučniku godi, a moram reći da meni nije godilo kad sam zvučnik morao vratiti uvozniku.

Dubinsko ocrtavanje zvučne slike je zadovoljavajuće, kao i prostor oko pojedinih instrumenata, iako ne i vrhunsko. Naime, nedostaje nešto volumena instrumentima u dubini pozornice te prostora oko njih. Lateralna definicija i pozicioniranje instrumenata je odlično, što je i za očekivati s obzirom na transparentnost, vremensku koherentnost i brzinu zvučnika.

NENAD GRAKALIĆ: Sinergija – prokletstvo i blaženstvo svake kombinacije u životu, pa ni audio od toga nije izuzet. Po definiciji, to je mjera uspješnosti suradnje među različitim jedinicama (ili jedinkama) u cilju zajedničkog obavljanja neke zadaće. Ako suradnja zapinje, to ne mora biti znak da su pojedini elementi loši, već je u pitanju nekompatibilnost (ili antipatija). Ergo, to je ta očajnička zamka za gutače brojčanih parametara, tuđih slušnih iskustava i pasionirane čitatelje recenzija audiofilskih gurua.

Koristeći neizbježni izvor glazbe zabludjelih audiofila, CD reproduktor, nisam se mogao oteti dojmu da sve mane medija Thielova polovica uredno isporučuje bez ikakve namjere da ih prikrije ili uljepša. To bismo i trebali cijeniti, jer želimo pretpostaviti da komponenta ne treba i ne smije ništa dodavati ni oduzmati pri rekonstrukciji glazbenih informacija. No, u mojem sistemu ta besprijekorna hi-fi holografija bila je

za koji stupanj preintenzivna, narušavajući humanost glazbe i odvlačeći pozornost od samog uživanja u muziciranju te napadajući dragocjeno osjetilo sluha klavirom staklenih dirki i žica. To iskustvo bilo je, nažalost, potvrđeno preslušanjem Thielova i pomoću crnih fosilnih ostataka, od milja nazvanim "vinilom". Pa zbog te vražje sinergije, zvučničke kutije svakako treba poslušati, kao ustalom i svake druge!

EPILOG

Ukupni je dojam prezentacije glazbe kroz 0.5-icu da je vaš zvučni prozor širom otvoren, pun zraka i bistrine. Sad se sigurno počinjete pitati je li ovo i najbolji zvučnik u svojoj klasi. Vjerojatno je među najboljima jer, iako se teško može imati uvida u cjelokupnu konkurenciju i točno predvidjeti sinergiju u različitim sistemima, 0.5-ica za svoju cijenu pruža sasvim sigurno vrlo mnogo. Ukratko, ako zanemarimo najniže oktave i "šlampavo" postavljene konektore na donjem rubu zvučnika (oprezno kod rukovanja), u 0.5-ici imate idealnu kombinaciju vrhuna za kojima bi trebao žudjeti svaki audiofil. To je neobično kvalitetno mehanički i stolarski izrađen zvučnik predviđen za trajnu uporabu i zadovoljstvo. Veliki izbor furnira i boja zaštitnog materijala je dodatni estetski plus koji omogućava uspješnu sinergiju i sa prostorom i izgledom vaše slušaonice. Na kraju, u ime svih audiofila i svoje osobno mogu Jimu Thielu zaželjeti barem još 25 godina uspješnosti.